

Октомври 2006

Още преди да тръгна за Азия знаех, че следващото ми пътуване ще е някъде из Африка. Нямах представа къде и за колко време, а коментарите на хората около мен бяха - Там е трудно за пътуване. Там е скъпо. Няма нищо за гледане. На тази жега - ти си луд! Има болести. Ебола. Спин? И малария. Да не те гледаме по Ал-Джазира? Не ме гледаха по Ал-Джазира, но повечето от тези неща излезнаха верни (не се сбъднаха също пророчествата на леля ми Василка - Ще те изядат човекоядците!). Маршрутът се кристализира след няколко посещения на библиотеката, а после си направих пътеводител (15 страни на 3 страници) с най-големите забележителности, най-ползваните граници, валути, посолства и т.н. Изходна точка за пътуванията ми често е страна, в която съм бил преди това (опитвам се да хвана света в мрежа от преживявания - знам че няма да успея, а това даже помага), така че този път тръгнах от Мароко и поех на юг. Самолетният ми билет бе с дата за връщане след 6 месеца. В последствие разбрах, че западноафриканските страни не са толкова ясно обособени колкото азиатските и изглеждат като една голяма държава за белия гостенин, а в подкрепа на тази теза много от местните отвърщаха на въпроса - От къде си? - с елементарното - От Африка. Така тези 6 месеца се оказаха достатъчни за една повърхностна представа от черния континент, а тази представа е обект на следващите пътеписи.

Една октомврийска вечер минах за втори път транзитно през Казабланка, хванах първия нощен автобус в посока юг, а той ме остави на другата сутрин в Гуелмин - градче малко преди Западна Сахара, през което също бях минавал транзитно преди години. Лесно намерих хотел, а той се оказа на авеню "Ибн Батута" - име, вдъхващо уважение във всеки пътешественик. Ибн Батута е прототип на добре известния герой, който отишъл за хляб и се върнал (с хляб) след няколкоседмичен престой на Черно Море... обаче той тръгнал на поклонение към Мека и се върнал (три пъти хаджия) след като обиколил целия известен на 14 век свят... след 100 000 км и след 40 години - нещо чудовищно и в днешно време, когато да пътуваш е по-силите на деца в предучилищна възраст. Из пътеписите му се срещат индийски махараджи, китайски мандарини, индонезийски людоеди, описания на доста от жените и децата на Ибн Батута, както и синът на Чингис Хан, сомалийските конкубинки и робите в днешна Танзания или Тимбукту. Ислямското суеверие, че НЯКЪДЕ имало цвете, на чиито листа пишело "Няма друг бог освен Аллах" също е рожба на неговата фантазия, а не си мислете че е пропуснал и българското Черноморие... Съдейки по туристите, доста съм се чудил, защо в днешно време почти не се срещат араби с раници между тях и точно в Африка разбрах, че арабите и африканците пътуват по друг начин - ще отделя повече приказки на тази тема в пътеписа за Мали, а сега се връщам към Гуелмин. Началото на Октомври 2006 бе някъде в края на Рамадана, а това значеше, че дневните рейсове в Мароко не правеха обичайните почивки от половин час на всеки два часа за ядене, пиене и пушене. Аз също се въздържах от тези дейности на видно място. А като дойдеше ифтарата (края на постите след молитвата на залез слънце) мюсюлманите започваха да се тъпчат с фурми, яйца, смокини, харира (супа) и портокалов сок като първо предястие и свършваха да се тъпчат с нещо за десети десерт преди лягане. После си навиваха часовник за 1 час преди изгрев с целта да си доядат, молеха се на изгрев и изпадаха в една летаргия до следващия ифтар. Пустинята се променяше бързо зад стъклата на автобуса, първо бе каменна, после стана бяла, после пясъчна, а военните в Западна Сахара не проверяваха документите на чужденците толкова обстойно както преди 4 години. След един ден път стигнах до Дакла - град, който винаги ми се е струвал на края на света, но всъщност е само броени километри над тропика на рака. Междуградският транспорт свърши до тук.

Започнах да търся възможности за придвижване към Мавритания (на 400 км на юг) и първо срещнах един мавър на име Мохамед-Рашид, който дошъл тук при близките си. Имаше интересен сребърен пръстен, а той се разтваряше на 3 части - едната беше с

малка мъжка длан, другата - с миниатюрна женска ръка и третата между тях - със сърце, което било Аллах, както той ми обясни. Обясни ми също, че хората тук били големи расисти и мразели маврите, а като край на тема расизъм се ядоса от нещо и отсече - абе тия сенегалците са големи изроди (хората в Мароко са сравнително мургани, мавританците са по-черни, а сенегалците - още повече). Впоследствие се оказа, че тукашните не са толкова големи расисти и сенегалците изобщо не са изроди, но както и да е - всеки с представите си. А аз намерих един по-добър информатор и разбрах, че все пак има някакви коли за Нуадибу и тарифата е 200 дирхама (около 20 евро). В хотел Сахара искаха 300 дирхама за същата услуга, така че най-накрая стигнах и до човека, когото търсех. Той почна от 500 дирхама, но бързо падна на 200 и се разбрахме къде трябва да съм на следващата сутрин в 10 часа сутринта. Там щеше да ме чака Яхия - шофьорът на кола, чиято крайна цел бе Нуадибу. След малко перипетии пристигнах на мястото в 9:55, но нямаше никакъв Яхия. Затова пък се появи шофьор на такси, който имал курс от мавританската граница към Дакла и не искаше да отива натам празен. Цената от 100 дирхама направи предложението му особено интересно, така че се качих в таксито заедно с двама французи. Запрашихме през пясъците и оставаше да се разреши единствено проблема с транспорта от границата до Нуадибу (40км), но това бяха бели кахъри. На границата ни сложиха изходните печати от Мароко и почнах да разпитвам шофьорите кой за къде е. По едно време някакъв ми се озъби и каза - А ти се казваш Юри - и под учудения ми поглед промърмори - Аз съм Яхия. - Слушай Яхия, колко искаш за оставащите 40км до Нуадибу? Но той беше изнервен, че пътува примерно с 10 вместо с 11 пътника, възможно е също да е бил расист и каза - Искам 200 дирхама. - Като искаш, да не си закъснявал - На ти си куклите, дай си ми парцалките, разделихме се набързо, а французите се качиха вътре за по 20 дирхама, тъй като те нямаха уговорка с Яхия и той бе благосклонен към тях. След 10 минути намерих един англичанин, тръгнал за Южна Африка с джип (изглеждаше ужасно и отвън и отвътре) и с него започна следващото приключение.

Минавал съм много граници, но границата между Мароко и Мавритания е една от най-впечатляващите. След като напуснеш Мароко трябва да се минат към 5-6 км, докато влезнеш в Мавритания, а пътят в ничия земя изчезва след първите 100 метра, което прави ориентирането леко трудно. Всеки, който дай боже ще мине през тези места трябва да знае, че на първият "кръстопът" се завива в дясната диря, а не в лявата както направихме ние. Нещата се объркват допълнително след като видиш първи остатъци от коли сред пясъците, а в последствие бързо разбираш, че на тези коли не им е свършил просто бензина - те са ударили на мина! Цялото пространство в ничия земя е минирано от двете страни на "пътя" заради конфликта за Западна Сахара, а в такива случаи дори и да ти се допикае не е желателно да напускаш "коловоза". Кръстих тази граница "минирания лабиринт", но това не значи че тя е безлюдна или нежелана. Точно заради мините и остатъците от коли, вътре в ничия земя има цяла скрап колония, до която се стига след като завиеш по лявата диря. Там кипеше живот, а колите биваха огризвани като ябълки за резервни части, които след това се транспортираха към Мавритания. Само каросериите им като скелети оставаха да стърчат в пустинята - страната е един от големите износители на желязна руда и никому не е нужна още повече стомана. Добре, че хората от скрап колонията бяха там, иначе кой знае до къде щяхме да стигнем с англичанина (докъде, докъде - до първата мина). Те ни упътиха, доколкото това е възможно в пустинята и след още 15 минути излезнахме от лабиринта и вече бяхме в Мавритания. Докато ни слагаха печати при нас се появи гид от Тержит, което е все едно гид от Созопол да отиде да чака туристи на Калотина, а след като го отсвирихме, през 2 км започнаха да ни спират полицаи, които искаха кадо или стило. Кадо значи подарък на френски (процедурата се нарича кадосване), а стилото е химикалка, която след това може да се продаде за цели 10 цента. По някое време задминахме колата на Яхия - бяха спукали гума, а поздравът ми със среден пръст от прозореца на джипа не го успокои ни най-малко. Пристигнахме в Нуадибу по тъмно, но пристигнахме живи и здрави и без липсващи крайници.

Преди да влезнат в непознат град туристите с пътеводител грижливо избират хотел от книгата си. Имайки адреса, повечето от тях хващат такси до там. Нанасяйки се в хотела те избират ресторант от книгата си и вечерят в него, но остават учудени, че и квартирата и ресторантът са пълни с други туристи. Така дори и пътуващите индивидуално са изолирани от заобикалящата ги среда и са само чужденци сред други чужденци. Ако в Нуадибу има примерно 20 страноприемници, най-много 4 от тях ще са в пътеводителите, а другите 16 остават за мен. Където се оказваш сред местни или по случайност - с други пътуващи без пътеводител. Пристигайки в Нуадибу се заприказвах с един сенегалец, а той се прибираше към къщи и пътят му минаваше през място, в което давали подслон срещу пари. Тръгнахме заедно и след около 10 минути стигнахме до къща без надписи. В двора на завет имаше градина и маси, а около тях вече седяха мюсюлмани с тежки погледи и дълги бради, които си приказваха, сърбайки чаши чай. Нарекох мястото "мюсюлманска среща" и останах да спя там срещу 6\$ за собственика и 2\$ за пазача. Без тези 2 долара, той заяви че е изключено да ме пусне вътре, но стаята бе широка и чиста и с 5 легла само за мен. Единственият проблем бе, че водопроводът постоянно се пълнеше с въздух и от мивката не течеше вода. Но пазачът дойде, долепи уста до чучура, засмука въздуха и водата потече. И в продължение на няколко дни го виках за същата процедура, винаги когато ми трябваше вода. А това се случваше често.

Нуадибу е главното пристанище на Мавритания, разположено на едноименен дълъг нос на Атлантика. В Бангладеш слагаха тухли в асфалта, а в Нуадибу асфалтът бе забъркан с миди. Както всяко пристанище това е един индустриален град. Центърът на града е поносим, но покрайнините дават по-добра представа за живота на местните. И около ж. п. линията на запад и около рибното пристанище на изток се минава през едни ужасни бараки и бордеи, разположени около планини от боклук или скрап. Хора, мръсни като хлебарки и многобройни като мравки щъкат между палатките и ламаринените къщурки, които наричат свой дом, а в далечината и в синевата на океана се виждат безброй полегнали на една страна корабни корпуси. Разпарчаването на стар кораб в Европа или Америка вероятно излиза по-скъпо от построяването на един нов, така че всичките тежки метали, киселини, азбест и т.н. се закарват до някое африканско пристанище с последния курс на кораба, след което екипажът се завръща със самолет. Токсичен скрап - докдето ти стига погледа... а пясъкът и водата имаха добър потенциал за туризъм. Разноцветни промишлени води се отичаха в океана - със сигурност плажен туризъм тук няма да се появи поне в настоящото хилядолетие и целият град изглеждаше така, сякаш третата световна война отдавна бе записана в историята. Рибата е едно от другите прахосани богатства на Мавритания, тъй като концесиите за улов на риба вече са разпродадени на испански, руски, френски и други флотилии. А те я продават примерно на Мароко, Мароко прави рибата на консерви и ги експортира за ... Мавритания. Така че изобщо не трябва да се чудите, когато в Нуадибу видите долнопробни консервирани сардини на по-високи цени дори от тези в европейските магазини. Но подобна е и цялата африканска икономика - майонеза се внася от Щатите заедно с дижонска горчица, китайски маратонки или индийски джапанки. Вносни са даже безалкохолните напитки и голяма част от стоките за масово потребление. Така че дори Африка да е най-бедният континент, той определено е по-скъп от Азия, където има производство, а не само прекупвачество на стоки. Желанието за една дългосрочна икономическа политика е напълно чуждо на местните и днешните 5\$ са за предпочитане пред разработването или развитието на отрасли, които биха донесли стократно по-големи приходи в обозримо бъдеще. Това е една тема, към която ще се връщам постоянно, защото тя е типична за целия черен континент. А някои български политици биха могли да видят необратимия краен резултат от действията си ако вместо на Лазурния Бряг дойдат до Африка - но да не ставаме празни мечтатели, а да се върнем към реалностите.

Другият важен отрасъл в мавританската икономика е желязната руда, а тя се намира

на около 600 км на изток от Нуадибу. Така по протежение на границата с Мароко, през пустинята е построена ж. п. линия (може би още от колониални времена), която свързва пристанището със Зуерат и Фдерик - местоположението на мините. По нея минава най-дългият влак на света, но аз не вярвам на суперлативи и след като от малък имам навика да броя вагони, започнах да броя и в Нуадибу. Въпреки, че не хванах началото на влака, преброих точно 214, което ми отне поне 5 минути. После прочетох, че влакът е дълъг около 3 км и композицията идва един два пъти на ден към Нуадибу пълна с руда и си отива обратно празна. Въпреки наличието на стотици вагони (преливащи от желязна руда), само последният от тях е пътнически и закрит, но там се качват толкова хора, че не може да поемеш и глътка свеж въздух. Возенето на товарен влак е застъпено нашироко в битническата романтика и нямаше начин да не поема на изток към Сахара със същия този влак. Разбрах къде е гарата, но тъй като не бях свикнал с такива гигантски мащаби, едва по-късно се усетих, че в този случай тя е едно доста разтегливо понятие - за образно сравнение машинистът спира локомотива на Подуяне, а последният пътнически вагон е някъде на Централна Гара. Между тези две точки на групи се събират пътниците, които си помагат един друг с багажа - камионетките са високи по метър и нещо и качването в тях с денкове, кози и чували не е лесно задание. В последния вагон има около 50 човека, но иначе се падат по 2-3 товарни вагона на пътник. Не разбрах дали някой продава билети, а дейността на контролър, прескачащ от товарен на товарен вагон (и това 300 пъти) би била доста уморителна - така че се набутах с още 3ма души в камионетка по средата на влака и опънах спалния чувал върху милиметров слой прах от руда. Тръгнахме към 9 вечер след 6 часово закъснение и през нощта стана студено. Прахта се вихреше около главата ми, увих се в парцали като мюсюлманка и успях да вдишам само стотина грама желязо. Сигурно имате представа как релсите в пустинята от температурните разлики се накъдрят на спагети - по тази причина влакът тресеше непрестанно - отначало като лек масаж, после като терапия против камъни в бъбреците и най-накрая като на боксов мач... в 12ти рунд. Не - пътуването на товарен влак е романтично само по думите на Керуак и неговите герои, в които бесуват хиляди личности - коя от коя полуди. На съмване около релсите започнаха да се виждат работници, чиято единствена цел е ПОСТОЯННО да ги ремонтират, поддържат и изправят, а в далечината се появиха каменни хълмове, пустинна трева и камили, камили, камили... След малко на хоризонта израснаха възвишенията на платото Адрар, което значеше, че сме изминали 460 км и сме пристигнали до крайната дестинация - десет къщи, наречени Шоум. Влакът направи кратък престой и продължи лъкатушейки през пустинята.

От площада на Шоум взех кола, която след 100ина километра ме остави в Атар - главният пустинен град на северна Мавритания и вратата към Сахара. Най-очакваното събитие за жителите на града бе откриването на директна самолетна връзка между Атар и Париж, запланувано за светлата дата - 28.10.2006. Тогава масово щяха да се изсипят туристите, от джобовете им масово щяха да се изсипят пари, а атарци постепенно привикваха на мисълта, че целият им трудов живот ще спре най-късно на 29-ти и с ентузиазъм градяха агресивни планове за бъдещето. Най-често срещаното клише по бедните страни е, че някой УТРЕ ще дойде и ще ти помогне (с вълшебна пръчка), а най-девалвиралата стока е надеждата, която като подмолен ручей подронва здравия човешки разум - наивността е монопол на сиромасите. След малко лутане намерих подслон при една дебела, учудващо самотна мюсюлманка (тукашният идеал за красива жена е жена над 100 кг) на моя възраст и хвърлих багажа в стаята. В къщата ѝ слугуваше черен сенегалец и когато след малко мюсюлманката ме покани на вечеря за ифтара, ние с нея се излегнахме на два дюшека на двора, а сенегалецът започна да поднася фурми, супи, второ, трето и т.н. върху кърпа на земята между нас. Пробвах камилско месо и камилска гърбица (бяла на цвят с приятен мазен вкус), а след това се запрескачаха палачинките със сладко, десертите и трите задължителни чаши чай. Почувствах се като паша, стъпил с единия крак в рая или поне като дребен робовладелец, а след още няколко дни разбрах, че Атар, както и цяла Мавритания са препълнени с гастарбайтери от съседните южни страни (Сенегал, Мали, а даже и

Гвинея или Гана), които вършат тежката работа на маврите. Както помните от историята с Мохамед-Рашид местните не винаги са приятелски настроени към по-черните. Маврите общо-взето живеят в един техен си свят и смятат родината си за нещо като Емиратствата на Западна Африка. Парите от рибата и желязната руда материално издигат страната им над другите в района, а наскоро бе открит и петрол... да не говорим изобщо за туристите след 28.10.2006. Доста след вечеря сенегалецът каза едно "бисмила" (в името на Аллах) и започна ритуалното си миене уду. Първо измиваш дясната ръка, после лявата, после устата, зъбите, носа и лицето. Всичко по три пъти и бавно, ако имаш време. После десния подлакътник, след това - левия. Пак по три пъти. После главата, ушите и врата и най-накрая десния крак. И левия. Три пъти. Сенегалецът постави килимче на земята, обърна се към Мека и започна молитвата си. За пръв път в Судан разбрах колко дълбока е връзката между такива бедни хорица и Господ и как молитвата е най-голямата им утеха след тежкия работен ден. Утеха и успокоение преди лягане, когато може би си огорчен от хората, но си намерил своята здрава опора в Бог. А моето лично мнение на атеист е, че връзката между атеистите и вярващите може да бъде по-здрава от връзката на вярващите с Бога.

На изток от Атар се намират два оазиса, до които може да се стигне с обществен транспорт. Обществен транспорт е леко пресилено казано, но почти всеки ден джипове със стока заминават за Чингети или Уадан и вземат пътници. Чингети е по-туристическото място, но общо-взето ми бе все едно до кое от тях ще стигна. Повървах пеша до полицаите извън града и почнах да махам на колите, минаващи по 1-2 пъти на час в посока изток. Намерих джип за Уадан - по-далечния оазис - и се разположих в каросерията му с още 7-8 маври и една коза. Козата бе вързана в чувал, а чувалът бе пълен с нарязана на дребно хартия, играеща ролята на ... кози пемпърс. Но това не ме притесняваше толкова, колкото рогата ѝ - те често минаваха застрашително близо до стъпалата ми. Джипът ни пренесе на 200 км през пустинята и на 900 години назад във времето. В огромния оазис на кръстопътя на древните кервани, като гнездо на скала се издига крепостта Уадан, заемаща огромна площ с не чак толкова огромно население от бербери. Къщите са изцяло каменни с плетени покриви, десетки улици и цели квартали от стария град вече са пусти, а крепостните стени на места са порутени, а на други места просто липсват. До тях са вдигнати нови къщи, изглеждащи по същия начин като старите, а атмосферата над скалите е нещо като мюсюлмански еквивалент на християнското Средновековие. В Уадан има няколко джамии, 2-3 магазина с провизии и една хлебарница, а това е изключително важно за всеки странник - там няма да намерите ресторанти или особени условия за спане. Разквартирувах се на къмпинг в подножието на крепостта, а прислужникът-роб на къмпинга се наричаше Джало и бе първият фула (пастирска народност разпростряна от Гвинея до Чад) по пътя ми в Западна Африка. Хората в Мароко правеха марокански чай, маврите - мавритански, по-нататък пробвах и сенегалския, а Джало правеше гвинейски, но всички те имат подобен вкус, къде ментов, къде с канела, къде с карамфил. Има много обяснения защо чашите чай са винаги само три - първата показва, че си добронамерен, втората показва, че не си скръндза, а третата - че не си разсипник; или първата е горчива като смъртта, втората е вкусна като живота, а третата - сладка като любовта, но да оставим поезията на страна... Чаят се прави по продължителен ритуал, вследствие на който човек се чувства господар над времето, а в резултат на дългите усилия се появяват 2 ракиени чаши чай, които понякога си разделят повече от 5-6 души. Още за чая, за захарта и за господарите на времето ще има в сенегалските пътеписи, а сега обратно към Уадан. Не ви се вярва, но понякога пустинята е идеалното място за пране - в Уадан имаше много повече вода отколкото в Нуадибу, така че се погрижих за мръсните си дрехи, които изсъхнаха за 3 часа. На следващия ден потеглих пеша към езеро на 12 км от крепостта (оазисът е може би 15-20 км в диаметър). Оставах ми около 2 км, когато местните (смятайки ме за богат турист) предложиха да ме закарат до там с джип само за 30\$, но им отказах, а по същото време две дечица се залепиха за мен като гидове и стигнахме заедно. Без тяхна

помощ нямаше никога да намеря езерото. Поплувах в пустинята и демонстрирах стилете гръб и делфин на берберите, а според реакцията им те виждаха нещо подобно за пръв път в живота си. Водата бе студена, което значеше, че водите са подпочвени и циркулират тук цялогодишно, а после забелязах, че езерото наистина бе в най-ниската точка на оазиса. На същата вечер под кристалното небе и под звездите на пустинята дойде краят на Рамадана - цялото село изпадна в див купон, придружен с танци и пронизително у-у-у-ткане (не знам друга дума за това женско пеене, характерно най-вече за номадите на пустинята). След 11 вечерта, когато общият купон на площада свърши, но големите семейни церемонии едва започваха се прибрахме заедно с Джало в къмпинга. Аз бях само странник, минаващ и заминаващ след няколко дни и най-големият ми проблем бяха едрите хапещи мухи, но той живееше тук с месеци и въпреки това никой не го покани да остане. Оазисите са затворени общества - не само за робите.

Навсякъде в Уадан се виждаха многобройни стада от кози и пасящи камили, а камилата безспорно е едно от най-интересните животни на планетата. Веднага се набива на очи, че за разлика от коне или крави тя ходи местейки заедно двата леви, после двата десни крака и т.н. Ездачът на гърба ѝ описва линии подобни на китайска пагода и постоянно балансира странично. Камилските копита са широки, за да не затъва из пясъците, а краката ѝ са слаби и високи - по този начин тялото се намира доста над непосредствената горещина на пясъците или камъните. Вълната ѝ е дебела и предпазва от дехидрация, а животното започва да се поти едва при температури над 40 градуса. Губил съм няколко литра от себе си вследствие на обезводняване и знам как се чувства човек при такива условия, но камилата може да дехидрира до 1/4 от теглото си преди да доближи критичната точка. Гърбицата е мастно образувание, чийто метаболизъм набавя вода на организма, а по дневниците на пустинове като Буркхардт или Ашер фигурират двуседмични преходи без капка вода. Всички тези данни варират в зависимост от сезона, килограмите на гърба на камилата и наличието на трева и храсти в пустинята, но и при екстремни условия средната ѝ скорост е около 5-6 км/час. Камилите "надушват" водата от голямо разстояние и за кратко време могат да развият скорости над 50 км/час, а количеството, с което задоволяват напълно жаждата си понякога стига до 80 литра. За успокоение бедуините им пеят по време на водопой, но понякога бедуините просто слагат фуния в устата на животното и преди дълъг път допълват още половин туба "за всеки случай". Езикът, устата и гърлото на камилата могат да се справят с твърди като карфици бодли, които с изключение на жирафа не са по силата на никое друго животно, а освен всичко това камилата дава мляко, месо, кожа и вълна на хората, които се грижат за нея. Предполагам, че има книги дори и за психологията на камилата, но мога да ви кажа, че нравът ѝ понякога е отвратителен. Затова камилата се връзва по един начин преди да я оседлаеш и по друг начин вечерно време, а за керваните рядко се ползват самци дори и извън размножителния период. Зухаир е арабски поет и философ от 6ти век, който е казал в поемите си "Аз виждам, смъртта е като лутаща се спяпа камила - ако те стигне си мъртъв, ако подмине - живееш и остаряваш".

След Уадан се върнах обратно в Атар. И два дни след Рамадана маврите все още празнуваха, така че заедно с французина Ив (поредната среща по пътя) не успяхме да намерим транспорт и да се придвижим нататък. Останахме при "красивата" мюсюлманка, а следващата ни обща цел бе оазисът Тержит на около 50 км разстояние. Най-накрая късметът ни помогна - Ив бе дошъл тук с експреса Нуакшот-Атар и по случайност срещна шофьора му в центъра на града. Експресът е малко жълто микробусче, което не трябва да спира никъде, за да спести 1-2 часа на пътниците, но въпреки всичко шофьорът се съгласи и ни взе срещу скромно възнаграждение. Тержит е само на 15 км отбивка от главния път, така че когато завихме наляво на разклона пътниците запротестираха... а аз си представих как примерно автобусът София-Благоевград отбива на Дупница за да остави двама немци с раници до Паничище. Стана ми весело и с усмивка на лицето слезнах в Тержит, а

експресът направи обратен завой и продължи напористо по пътя си. Отседнахме в къмпинга на Джеф, а Джеф бе друг французин - почернял, жилав и сух бивш програмист, погълнат отдавна и изплют в предпенсионерска възраст от информационната индустрия. На сбогуване IBM му бе осигурил финансите, достатъчни за малък бизнес в Мавритания, а около Джеф се мотаеха няколко местни, изхранващи се от същите пари. Единият от тях бе гидът, когото срещнах още на границата с мините. Пейзажът около Тержит остава пирографиран в спомените ми - ние наричаме с думата пустиня всичко между Лаюн (Западна Сахара) и Фаюм (Египет), но всяко едно кътче от нея е индивидуално, самотно и запомнящо се, а пясъкът и скалите се променят на места през броени километри. В пустинята има много повече живот отколкото в бедните ни представи за нея, а в оазиса Тержит имаше дебели сенки, студени реки, каскади и прохладни басейни. Пастири подкарваха многобройни кози стада през дюните, а Ив ми каза - Сега знам как е изглеждал света в библейски времена. Рекламата на оазиса е, че ако някъде има рай, той трябва да е близко до Тержит... но раят тук (за разлика от Индонезия) не е абсолютно стълпотворение на благодати, а по-скоро едно относително понятие. Раят е там, където след жажда и слънце намериш вода и сянка или където след глад и безсъница намериш подслон и храна. Мавританският рай е рай на контрастите.

Изкарах няколко дни в Тержит, разходих се пеш из пустинята и установих, че изгубването в нея е доста лесно осъществимо. Тук няма много дюни, пустинята е каменна и винаги може да набележиш ориентир, но въпреки това ориентирите са прекалено ниски и от 100 метра настрани изглеждат по съвсем различен начин. Добре, че слънцето не е скрито зад облаци и на къси разстояния лесно се ориентираш по посоките. А после се изгубихме още един път с Джеф, Ив и гида, когато с джипа тръгнахме към Делта Мерит - широко, прохладно и синьо пустинно езеро на 20 км от Тержит. Но не се губи само който не пътува, така че се прибрахме преди залез в къмпинга, а на вечеря се случи нещо, което познавах само от книгите на Thesiger. Това е човек, живял години с бедуините на Саудитска Арабия, който прониква дълбоко в мисленето им и въпреки това никога не може да си обясни, защо те постоянно черпели незнатните пришълци с оскъдните запаси от месо, зърно и вода на кервана. Храната по оазисите е скъпа дори и за местните. Много стоки трябва да се докарат от съседния голям град, след като се купят или заменят срещу стоки от оазиса - примерно фурми. А последната вечер ние се подготвихме добре за прощална вечеря, купихме сардини, хляб, спагети, домати и лук от бакалията, Джеф извади отнякъде камилско месо и шишове, а гидът се зае да прави тажин. След молитвата на залез чиниите върху кърпата на земята придобиха вид и се напълниха с мръвки, риба, десерти, шишове и зеленчуци, но в същото време от селото заприиждаха местни, които насядаха до нас по дюшеците. Джеф познаваше криво-ляво хората и не искаше да си създава неприятели (като директно ги изгони), а щом вечерята почна те, кой с вилица, кой с пръсти бръкнаха в чиниите ни и замляскаха. На втората минута забелязах, как мавъра до мен изобщо не докосваше зеленчуците, спагетите и картофите. Само рибки и камилски шишове изчезваха в устата му, а когато тя не бе пълна докрай той с охолство произнасяше - хамдулила (дал Бог добро) или бисмила. Но ние с Ив и Джеф се усетихме и това се превърна в една от най-бързите вечери в живота ни. Опустошихме и тажина и мръвките и рибата и лука за нула време, а след като не остана нищо за ядене местните набързо изпушиха половината от цигарите ми, казаха още няколко хамдулила-та и се разотидоха. Във всяко село има по един луд, който дърпа речи вечерно време, така че към 9 местният луд начена репертоара си, а към 10:30 жени се събраха зад къмпинга и почнаха да се надпяват с у-у-у-ткане.

На следващата сутрин потеглих към столицата - Нуакшот. Проблемът бе единствено в първите 15 км до разклона, а жълтият микробус днес нямаше да мине от тук. Излезнах на пътя и започнах поредния стоп. През първите 2 часа минаха без да спрат цели 2 джипа, а после отнякъде се появиха 3 красиви (по европейски) момичета, които си поискаха кадо. Обичам да подраждавам на всички просеци по нещо от мен, така че и аз

протегнах ръка напред и повторих - Кадо, кадо? А момичетата се засмяха по клюкарски, едната от тях се наведе, вдигна няколко камъчета от земята и ги сложи в дланта ми, след което те весело продължиха нанякъде. От тогава започнах и в продължение на 6 месеца кадосвах всички по пътя ми с малки камъни, а навлеците бързо ме зарязваха - реакцията ми бе прекалено нестандартна за "богат" бял човек. Започнах леко да съжалявам, че не тръгнах пеша, но на третия час мина трети джип, който ме взе и остави до разклона без да поиска пари - нещо, което никога повече не се повтори. На главния път хванах друг джип за Нуакшот, а той спираше често за още пътници, за храна, за чай и цигара. Джипът спираше също за молитва или за тоалетна, не отказвахме на изпаднали в нужда шофьори, а много пъти не разбирах изобщо причината за престоя. Белите чужденци в Африка имат репутацията на добри доктори, а доктор на арабски е "табиб", от където идват всички разновидности на обръщения като тубиб, тубаб, туба, тумбаки и т.н. Първо една жена ме помоли да погледна червените като вино очи на петгодишното й хлапе, а после пътник от предната седалка се обърна към мен и промълви "тубиб-тубиб" показвайки подут от гной палец с размерите на чушка. И в двата случая пасувах - те и без това бяха тръгнали към столичната болница. По някое време към 3 следобед наблюдавах и най-типичния за пустинята феномен. Пътувахме на югозапад, а слънцето бе точно насреща ни и почти заслепяваше. И от двете страни, само под определен ъгъл (в посока напред, на 45 градуса от пътя) се виждаха езера в далечината. След броени минути езерата трябваше да бъдат вече в страни, но тогава те изчезваха и други езера се появяваха вместо тях на километри напред. Както вече знаех водоемите в пустинята не са така лесно откриваемы и всичко бе само резултат от една перфектна оптическа измама. А най-интересното е, че тази "фата моргана" се появяваше между реално съществуващи обекти - тоест и пред и зад езерата имаше дървета, скали и хълмове, които не се променяха с времето, а оставаха по местата си. Към 15:30 миражът престана и два часа след това пристигнахме в Нуакшот.

Намерих подслон във фондука (хотел) на един алжирец, който за да качи цената се оплака че бизнесът му не вървял добре, а срещу 8\$ получих малка спартанска стая, която въпреки всичко бе по-уютна от досегашните ми квартири. Неизвестна част от хората в Нуакшот са само номади - те идват и заминават нанякъде, така че никому не е ясно, колко точно е населението на столицата. А площта ѝ е направо огромна, както се разбра докато влизах към центъра. Затова зададох следния логичен въпрос на алжиреца - Имаш ли карта на Нуакшот? Той ме погледна, малка искра светна в очите му и след това почти като картечница отговори бързо и гордо - Не... но имам карта на света!!! Няма да забравя как индийците смятаха, че българската валута е по-силна от индийската, само защото едно евро е 2 лева, а не 50 - колкото рупията. Министърът им на финансите беше казал - искам да доживея времето, когато 1 рупия ще върви за 40 долара. По същия начин алжирецът смяташе, че картата на света е способна да надцака всякакви други карти - били те на Нуакшот, на пустинята или на всичко с по-малки размери. Някои фрази са като късчета самородно злато... А аз обиколих града и без карта. Най-голямата му забележителност е олимпийският стадион (когато МОК обещае олимпиада на Мавритания него със сигурност вече няма да го има) и също народния музей, към когото водят единствените 3-4 табели в центъра на столицата. Както във всеки град по тези паралели, най-впечатляващата гледка е пазара и хората около него. Там са разбитите таксита, обуцарите и сарафите. Там от сергиите на месари стърчат бутове с мухи, камилски крака и кози глави, там многобройни шивачи седят на работните си места и изработват бубу - национално облекло, подобно на чувал с везан джоб на гърдите, което винаги е само в син или бял цвят. Тюрбаните на главите на мъжете са също само бели и черни, а жените се обличат по-шарено, но в сравнение със страните от сахелския пояс Мавритания е едноцветна страна. След няколко дни реших да продължа към Сенегал.

Невъзможно е без такси да се придвижиш от центъра на Нуакшот до "Гараж Росо", така че хванах такси №1 и от автогарата бързо потеглих с кола към границата - река

Сенегал. От едната ѝ страна е мавританският град Росо, а от другата - сенегалският град Росо. По пътя, възрастен мавританец пред мен подпяваше непрестанно като мантра "Ла илаха ил Алла" (няма друг Бог освен Аллах), а аз се заприказвах с човек, който работеше в болницата и наред с другите си санитарски задължения импрегнираше мрежи против комари. Оказа се, че и те ползвали перметрин и делтаметрин за импрегнация и постепенно се изясни, че навлизам в маларични райони. Детската смъртност от малария в Росо била само 2-3%, но епидемиите през дъждовния период са със застрашителни размери, така че и това е голяма цифра. Другият проблем, който също ме касаеше лично бе, че почти нямало избор на квартири. А бе невъзможно да продължа напред - затваряха границата след 18:00. Отседнах... в ресторанта на един палестинец и изчаках хората в "стаята ми" да си дойдат. След това палестинецът даде мрежа (с дупки, достатъчно големи и за стършел), а аз бързо опънах своята и се пяхнах с паница ориз и риба под нея. Цялото обзавеждане бе два матрака. Както навсякъде в Мавритания - без чаршафи. На другата сутрин закусих и погледах как местните играят на карти - мавританска версия на бридж белота се отличава от българската единствено по това, че няма терци... и пасове. А малко по-късно без усложнения пресяхох река Сенегал на немски кораб с дата на производство от преди 50 години. Може би това, което се случи по-нататък е още по-интересно от разказаното досега... но само Всевишният решава кои неща да останат скрити. Както и докога...